

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Навчально-науковий юридичний інститут

Башурин Н. Я.

**МІЖНАРОДНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ
ЛЮДИНИ**

**Методичні вказівки
для підготовки до семінарських (практичних) занять
здобувачів денної та заочної форм навчання**

Спеціальність
Освітній рівень

**081 Право
магістр**

Івано-Франківськ, 2023

УДК 341.64

Затверджено на засіданні кафедри судочинства Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Рекомендовано Науково-методичною радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №1 від 29.08.2023 р.)

Башурин Н.Я. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять здобувачів денної та заочної форм навчання. Івано-Франківськ. Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023. 74 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини», підготовки до здачі екзамену. В посібнику викладені: завдання до семінарських і практичних занять, які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку до занять, перелік питань, які виносяться на обговорення на занятті, контрольних питань для перевірки знань, практичних завдань. До кожної теми поданий перелік літератури, до якого включена монографічна та інші наукові джерела по темі, а також розширений перелік нормативно-правових актів, які регулюють відповідний вид відносин станом на 01.09.2023 р.

Посібник призначений для здобувачів, аспірантів, викладачів.

© Башурин Н.Я., 2023

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

ВСТУП

Нині Україна є активним діячем світової політики та правової системи, є кандидатом на вступ до Європейського Союзу і вже давно є стороною міжнародних договорів в галузі прав людини в ООН і в Раді Європи.

Отож, детальний аналіз і вивчення європейських стандартів у галузі прав людини і, відповідно, юридичні механізми захисту цих прав на міжнародному та європейському рівні має неабиякий сенс для магістрантів спеціальності «Право».

Навчальна дисципліна «Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини» є невід'ємною як теоретичною, так і практичною основою для забезпечення набуття слухачами цієї дисципліни інтегрованих, поглиблених та системно упорядкованих знань щодо особливостей захисту порушених прав і свобод людини і громадянина на міжнародному та європейському рівнях відповідними судовими інстанціями та правозахисними організаціями, що мають цю компетенцію.

Основними джерелами для вивчення цієї дисципліни є Статут ООН, Загальна декларація прав людини, Конвенція ООН про права дитини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Європейська конвенція прав людини, Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», рішення ЄСПЛ, Цивільний процесуальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, Закон України «Про виконавче провадження» та ряд інших законів і підзаконних актів.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє розумінню місця прецедентної практики ЄСПЛ та інших міжнародних судових установ, правозахисних організацій та судового захисту прав суб'єктів громадянського суспільства у розбудові правової, демократичної держави, адаптації існуючих в Україні моделі і процедур діяльності суб'єктів. Окреслене коло питань є важливим для засвоєння та набуття практичних навичок здобувачами, що навчаються за спеціальністю «081 Право».

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини» є вивчення теорії і практики застосування міжнародних нормативно-правових актів під час захисту прав і свобод людини і громадянина у міжнародних та європейських судових установах, правозахисних організаціях.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини» є формування у здобувачів правового світогляду та мислення, оволодіння здобувачами сучасними знаннями в галузі

міжнародного та європейського захисту прав людини, закріплення необхідних навичок використання міжнародних та європейських правозахисних механізмів у своїй практичній діяльності, вміння фахово аналізувати рішення Європейського суду з прав людини та інших міжнародних судових установ і правозахисних організацій та визначати рівень ефективності звернення до цих судів у конкретних практичних ситуаціях.

В результаті вивчення навчальної дисципліни очікується, що здобувачі здобудуть:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання:

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 5. Вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ЗМІСТ

Програма дисципліни.....	7
<u>Методичні рекомендації для здобувачів денної форми навчання.....</u>	11
Модуль 1. Правові основи міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини.....	11
ТЕМА 1. Загальна характеристика міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини.....	11
ТЕМА 2. Статут ООН і Загальна декларація прав людини як основа забезпечення захисту прав людини на міжнародному рівні.....	16
ТЕМА 3. Міжнародні договори у галузі прав людини.....	20
ТЕМА 4. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як базового європейського нормативно-правового акту в галузі прав людини.....	25
Модуль 2. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини.....	30
ТЕМА 5. Міжнародний суд ООН.....	30
ТЕМА 6. Рада ООН з прав людини.....	35
ТЕМА 7. Європейський суд з прав людини: структура, організація діяльності та повноваження.....	39
ТЕМА 8. Додаткові міжнародні та європейські правозахисні організації та установи.....	47
<u>Методичні рекомендації для здобувачів заочної форми навчання.....</u>	53
Модуль 1. Правові основи міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини.....	53
ТЕМА 2. Статут ООН і Загальна декларація прав людини як основа забезпечення захисту прав людини на міжнародному рівні.....	53
ТЕМА 4. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як базового європейського нормативно-правового акту в галузі прав людини.....	58
Модуль 2. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини.....	62

ТЕМА	6.	Рада	ООН	з	прав
людини.....					62
ТЕМА 7. Європейський суд з прав людини: структура, організація діяльності та повноваження.....					67

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини»

Модуль 1. Правові основи міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини

ТЕМА 1. Загальна характеристика міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини

Поняття та особливості захисту прав людини. Поняття і значення механізмів захисту прав людини і світовій юридичній практиці. Класифікація механізмів захисту прав людини.

Правові основи міжнародного захисту прав людини. Загальна характеристика міжнародних нормативно-правових актів, що гарантують захист прав людини і передбачають механізми реалізації такого захисту.

Міжнародний захист прав людини: поняття, ознаки, загальна характеристика суб'єктів здійснення. Поняття та класифікація суб'єктів здійснення захисту прав людини на міжнародному рівні.

Правові основи європейського захисту прав людини. Загальна характеристика нормативно-правових актів Ради Європи та ЄС, котрі гарантують права людини і передбачають механізми захисту цих прав.

Європейські механізми захисту прав людини: поняття, ознаки, загальна характеристика. Поняття та загальна характеристика суб'єктів здійснення захисту прав людини на європейському рівні.

ТЕМА 2. Статут ООН і Загальна декларація прав людини як основа забезпечення захисту прав людини на міжнародному рівні

Загальна характеристика ролі та значення Статуту ООН для світової практики захисту прав людини. Історія створення та прийняття Статуту ООН: причини та умови, що передували цьому. Структура Статуту ООН. Порушення Статуту ООН: історичні випадки та наслідки такого порушення.

Характеристика Загальної декларації прав людини як базового міжнародного документа, котрий закріплює основні права і свободи людини і гарантує їх захист. Історія створення та прийняття Загальної декларації прав людини: причини та умови, що зумовили це. Структура Загальної декларації прав людини. Порушення норм Загальної декларації прав людини та наслідки такого порушення.

ТЕМА 3. Міжнародні договори у галузі прав людини

Загальна характеристика міжнародних договорів у галузі прав людини. Класифікація міжнародних договорів у галузі прав людини.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: загальна характеристика. Історичні причини та передумови прийняття Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, а також значення для сучасних механізмів захисту прав людини. Структура та зміст Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: загальна характеристика. Історичні причини та передумови прийняття Міжнародного пакту про громадянські і політичні права і значення для сучасних механізмів захисту прав людини на міжнародному рівні. Структура та зміст Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.

ТЕМА 4. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як базового європейського нормативно-правового акту в галузі прав людини

Історія прийняття Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Історичні передумови створення міжнародного документу про захист прав людини. Підписання Європейської Конвенції та набуття нею чинності. Процедура внесення змін до Конвенції.

Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод в системі міжнародного права в галузі захисту прав людини. Загальні положення Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини. Структура та основний зміст Європейської Конвенції про захист прав і основних свобод людини. Класифікація норм Конвенції. Організаційні, процесуальні та матеріальні норми. Ієрархія прав.

Поняття тлумачення права та принципи інтерпретації Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (загальнотеоретичні аспекти). Виключна юрисдикція Європейського суду з прав людини щодо тлумачення положень Конвенції. Принцип ефективного й динамічного тлумачення та принцип забезпечення правової визначеності (принцип дотримання прецеденту). Принцип пропорційності та забезпечення рівноваги інтересів. Принцип забезпечення певної свободи національного розсуду. Принцип автономного тлумачення. Врахування загальновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права. Принцип забезпечення мінімальних гарантій прав і свобод людини.

Модуль 2. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини

ТЕМА 5. Міжнародний суд ООН

Міжнародний Суд ООН: поняття і загальна характеристика. Історичні причини та передумови створення Міжнародного Суду ООН.

Основні функції, котрі виконує Міжнародний Суд ООН. Ключові засади судочинства Міжнародного Суду ООН і справи, котрі вирішує Суд відповідно до своєї компетенції.

Структура і склад Міжнародного Суду ООН та порядок його діяльності. Керівництво Міжнародного Суду ООН: порядок формування і повноваження.

Практика захисту порушених прав Міжнародним Судом ООН: загальна характеристика та яскраві приклади. Практика Міжнародного Суду ООН щодо України.

ТЕМА 6. Рада ООН з прав людини

Рада ООН з прав людини: загальна характеристика. Історичні передумови та причини створення Ради ООН з прав людини.

Структура і склад Ради ООН з прав людини. Функції, котрі виконує Рада ООН з прав людини. Компетенція Ради ООН з прав людини.

Керівництво і кадровий склад Ради ООН з прав людини.

Процедури захисту прав людини Радою ООН з прав людини. Практика захисту прав людини Радою ООН з прав людини.

ТЕМА 7. Європейський суд з прав людини: структура, організація діяльності та повноваження

Еволюція європейського механізму захисту прав людини. Загальна характеристика міжнародного захисту прав людини в судовому порядку. Ізмірська, Інтерлакенська, Брайтонська та Брюсельська декларації і їх імплементація.

Порядок формування та склад Європейського суду з прав людини. Регламент Європейського суду з прав людини. Організаційна структура Європейського суду. Пленарні засідання Європейського Суду. Комітети та Секретаріат Суду. Повноваження Палат та Великої Палати Європейського Суду.

Компетенція Європейського суду з прав людини. Субсидіарний характер компетенції. Види компетенцій ЄСПЛ: часовий критерій компетенції Суду; територіальна юрисдикція та компетенція суду; предметний критерій юрисдикції Суду; компетенція за колом суб'єктів.

ТЕМА 8. Додаткові міжнародні та європейські правозахисні організації та установи

Загальна характеристика і значення допоміжних міжнародних установ та організацій із захисту окремих прав людини.

Міжнародна організація праці як спеціалізована правозахисна установа ООН: загальна характеристика. Історичні передумови і причини створення Міжнародної організації праці. Структура і склад Міжнародної організації праці. Функції та повноваження Міжнародної організації праці.

Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО): загальна характеристика. Історичні передумови і причини створення ЮНЕСКО. Структура і склад ЮНЕСКО. Функції та повноваження ЮНЕСКО.

Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи: загальна характеристика, функції, склад та повноваження.

Європейський Комітет з запобігання катуванням та нелюдському чи принизливому поводженню або покаранню: загальна характеристика, функції, склад і повноваження.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Модуль 1. Правові основи міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини

ТЕМА № 1. Загальна характеристика міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини

Під час вивчення даної теми здобувачам необхідно перш за все визначитися із загальним поняттям захисту прав людини та різноманітних моделей і механізмів такого захисту. Для цього необхідно класифікувати механізми захисту прав людини на види, а тоді окремо аналізувати кожен із видів.

Міжнародний захист прав людини є ширшим поняттям, ніж європейський захист прав людини. Отже, варто розпочати з аналізу різноманітних міжнародних базових механізмів захисту прав людини, котрі вже тривалий час і сьогодні активно функціонують у світовій спільноті. Мова йде як про міжнародні суди, так і про інші правозахисні організації.

Європейські механізми захисту прав людини мають більш вузьке коло своєї дії територіально, а також характерні відповідною правовою основою, обмеженим колом держав, громадяни котрих можуть скористатися цими механізмами, спеціалізованими судовими та іншими інстанціями, котрі реалізують цей захист. Здобувачам необхідно протягом семінарського заняття здійснити аналіз цих питань і зробити відповідні висновки.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 1 (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Поняття та загальна характеристика захисту прав людини: доктринальний підхід.
2. Поняття і класифікація механізмів захисту прав людини.
3. Правові основи та загальне розуміння міжнародних механізмів захисту прав людини.
4. Загальна характеристика і класифікація суб'єктів здійснення захисту прав людини на міжнародному рівні.
5. Особливості європейських механізмів захисту прав людини.
6. Поняття і класифікація суб'єктів, що здійснюють захист прав людини на європейському рівні.
7. Співвідношення міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини.

Контрольні питання:

1. Що таке захист прав людини?
2. Що таке механізм захисту прав людини?
3. Які види механізмів захисту прав людини Вам відомі?
4. Що є правовою основою міжнародного захисту прав людини?
5. Хто і яким чином може здійснювати міжнародний захист прав людини?
6. Що таке європейські механізми захисту прав людини?
7. Що можна віднести до європейських механізмів захисту прав людини?
8. Які суб'єкти сьогодні покликані здійснювати європейський захист прав людини?
9. Як співвідноситься між собою міжнародний та європейський механізми захисту прав людини?

Термінологічне завдання: захист прав людини, механізм захисту прав людини, міжнародний захист прав людини, європейський захист прав людини, судовий захист, правозахисна організація.

Методичне завдання:

1. Проаналізуйте українське законодавство на предмет наявності правових норм, що передбачають можливість для громадян України захищати свої права за допомогою тих чи інших міжнародних та європейських механізмів. Проаналізуйте ці норми і надайте свою характеристику.

2. Напишіть декілька позитивних та негативних рис міжнародного чи європейського захисту прав людини у порівнянні із національними механізмами захисту.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. European Journal of Sustainable Development (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поводження та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
- 10.Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
- 11.Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б, Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%B%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20-->

%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf

24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р.
URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524

- 34.Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
- 35.Шуміло Інеса Анатоліївна. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 2. Статут ООН і Загальна декларація прав людини як основа забезпечення захисту прав людини на міжнародному рівні

Статут ООН і Загальна декларація прав людини – це ті нормативно-правові акти міжнародного рівня і значення, котрі служать вже декілька десятків років основою гарантування і захисту ключових прав і свобод людини і громадянина. Саме тому в межах даної теми здобувачам необхідно детально проаналізувати ці два документи, визначити причини та передумови їх створення, їх глобальне значення для світового співтовариства. Також, досліджуючи норми цих нормативно-правових актів, потрібно встановити, які саме права закріплені у них і які, власне, міжнародні механізми захисту прав людини ними передбачені, а також проаналізувати роботу цих механізмів на світовій практиці.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2 (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Роль і значення Статуту ООН для міжнародного захисту прав людини.
2. Історичні причини та передумови створення і підписання Статуту ООН.
3. Структура і зміст Статуту ООН.
4. Порушення Статуту ООН: світова практика і наслідки.
5. Загальна декларація прав людини: характеристика і значення.
6. Історія створення і підписання Загальної декларації прав людини.
7. Структура і зміст Загальної декларації прав людини.
8. Порушення Загальної декларації прав людини: відповідальність та наслідки.

Контрольні питання:

1. Яке значення для міжнародного захисту прав людини має Статут ООН?

2. Що стало передумовами створення і підписання Статуту ООН?
3. Які позитивні наслідки прийняття Статуту ООН можна виділити?
4. Яка структура Статуту ООН?
5. Що є основним змістом Статуту ООН як нормативно-правового акта?
6. Які найяскравіші випадки порушення Статуту ООН Вам відомі?
7. Які наслідки передбачені за порушення норм Статуту ООН?
8. Що таке Загальна декларація прав людини?
9. Яке значення для міжнародного захисту прав людини має Загальна декларація прав людини?
10. Що стало передумовами та причинами створення і підписання Загальної декларації прав людини?
11. Яка структура Загальної декларації прав людини?
12. Який основний зміст Загальної декларації прав людини?
13. Які передбачені наслідки порушення норм Загальної декларації прав людини?

Термінологічне завдання: міжнародний захист прав людини, ООН, Статут ООН, Загальна декларація прав людини.

Методичне завдання:

1. Порівняйте зміст Статуту ООН і Загальної декларації прав людини за змістом. В чому між ними різниця і чим вони доповнюють одне одного?

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.

5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведження та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_

16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)

27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло Інеса Анатоліївна. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 3. Міжнародні договори у галузі прав людини

Окрім Статуту ООН і Загальної декларації прав людини, є на сьогодні величезна кількість міжнародних договорів, котрі закріплюють права людини і

передбачають різноманітні міжнародні механізми захисту прав людини. Однак в межах даного семінарського заняття пропонується детальніше зупинити увагу на аналізі двох базових міжнародних договорів: Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права і Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.

Ці два міжнародні договори, на відміну від Статуту ООН чи Загальної декларації прав людини, закріплюють і гарантують вужче коло прав і свобод людини, котрі можуть бути захищені у разі порушення також на міжнародному рівні. Саме тому ці питання є актуальними у межах вивчення даної теми.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3 (2 ГОД.).

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика міжнародних договорів у галузі прав людини.
2. Класифікація міжнародних договорів у галузі прав людини.
3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: загальна характеристика.
4. Історичні причини та передумови прийняття Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, а також значення для сучасних механізмів захисту прав людини.
5. Структура та зміст Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: загальна характеристика.
7. Історичні причини та передумови прийняття Міжнародного пакту про громадянські і політичні права і значення для сучасних механізмів захисту прав людини на міжнародному рівні.
8. Структура та зміст Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.

Контрольні питання:

1. Перерахуйте відомі Вам міжнародні договори у галузі прав людини.
2. На які види можна класифікувати міжнародні договори у галузі прав людини?
3. Що стало передумовами створення і підписання Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права?
4. Яка структура Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права?
5. Які основні права закріплює Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права?

6. Який зміст має Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права?

7. Що стало причинами і що було передумовами створення і підписання Міжнародного пакту про громадянські і політичні права?

8. Які права людини закріплює Міжнародний пакт про громадянські і політичні права?

9. Яка структура Міжнародного пакту про громадянські і політичні права?

10. В чому полягає зміст Міжнародного пакту про громадянські і політичні права?

Термінологічне завдання: міжнародні договори, права людини, захист прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.

Практичне завдання:

Проаналізуйте нормативно закріплену компетенцію Комітету з економічних, соціальних та економічних права. Які основні функції виконує Комітет у контексті захисту прав, передбачених Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права?

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2019.

- Вип. 4. URL:
<https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
 7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поводження та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: [//zakon.nau.ua/doc/](http://zakon.nau.ua/doc/)
 8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
 9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
 10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
 11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
 12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
 13. Карвацька С. Б, Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
 14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
 15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
 16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004

17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL :
zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL :
[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL:
[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL:
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%B D%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D 0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0% B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21ST N=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01 =0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21ST N=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01 =0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%B

F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06
.19.pdf

28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло Інеса Анатоліївна. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 4. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як базового європейського нормативно-правового акту в галузі прав людини

Міжнародні договори в галузі прав людини не встановлюють обов'язки у відносинах між державами, а визначають єдині стандарти співвідношення повноважень держав, з одного боку, а з іншого – єдині стандарти прав і свобод приватних осіб.

Принциповою відмінністю Європейської конвенції від інших міжнародних договорів є те, що ця **Конвенція** не лише встановила певний перелік прав і свобод особи, як це зроблено в Загальній декларації прав людини, але й створила спеціальні установи, що отримали повноваження здійснювати судовий (Європейський суд з прав людини) та квазісудовий (Комітет Міністрів Ради Європи) контроль за дотриманням її положень і розглядати скарги приватних осіб проти держав.

Вивчаючи питання застосування основних положень Європейської Конвенції, здобувачам необхідно звернути увагу на тлумачення її норм, відображених в прецедентах Європейського суду. Практикою Європейського суду з прав людини вироблено чимало специфічних принципів тлумачення норм конвенції, що дає змогу в повній мірі зрозуміти суть того чи іншого права, що захищається цим міжнародним договором.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 4 (2 год.)

Питання для обговорення:

8. Історія прийняття Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
9. Структура та зміст Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
10. Поняття та класифікація норм Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини. Відмінність Конвенції від інших договорів в галузі прав людини.
11. Загальна характеристика Протоколів до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
5. Поняття тлумачення права та принципи інтерпретації Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод:
 - а) принцип ефективного й динамічного тлумачення;
 - б) принцип забезпечення правової визначеності (принцип дотримання прецеденту);
 - в) принцип пропорційності та забезпечення рівноваги інтересів;
 - г) принцип забезпечення певної свободи національного розсуду;
 - д) принцип автономного тлумачення;
 - е) принцип врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права;
 - є) принцип забезпечення мінімальних гарантій прав і свобод людини.

Контрольні питання:

1. Коли була заснована Ради Європи? Які передумови сприяли створенню даної міжнародної організації?

2. Коли прийнята Конвенція про захист прав та основних свобод людини?
3. Назвіть структурні елементи Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
4. Характеристика обмежень прав і свобод, що допускаються Конвенцією.
5. В чому суть принципу врахування загальновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права?
6. За яких умов можуть бути застосовані обмеження на права, визначені Конвенцією про захист прав та основних свобод людини?
7. Як співвідносяться між собою принцип автономного тлумачення та принцип врахування загальновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права?
8. Назвіть та охарактеризуйте автономні поняття, що вироблені Європейським судом з прав людини.
9. За яких умов ЄСПЛ може відійти від принципу забезпечення правової визначеності?
10. Яка юридична природа та значення Преамбули до Конвенції?
11. Який статус має Конвенція в Україні?

Термінологічне завдання: гарантованість прав і свобод, права людини, юридичне закріплення прав, міжнародні стандарти прав людини, тлумачення міжнародного договору, імплементація.

Методичне завдання:

1. Здійсніть порівняльний аналіз прав людини, що містяться у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Конституції України.
2. Віднайдіть у Конвенції і протоколах до неї та выпишіть матеріальні, організаційні та процесуальні норми.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. European Journal of Sustainable Development (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності:

- зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
 5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
 6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
 7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
 8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
 9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
 10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
 11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
 12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
 13. Карвацька С. Б, Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
 14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and

- European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021.
Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
 16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
 17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
 18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
 19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
 20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
 21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
 22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
 23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
 24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
 25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
 26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21ST

N=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\$

27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло Інеса Анатоліївна. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

Модуль 2. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини

ТЕМА № 5. Міжнародний суд ООН

Міжнародний суд є головним судовим органом Організації Об'єднаних Націй. Він вирішує, відповідно до міжнародного права, юридичні суперечки між державами і дає консультативні висновки з юридичних питань, які можуть бути поставлені перед ним належним чином на те уповноваженими органами або спеціалізованими установами ООН. Відповідно, Суд не працює як установа, що здійснює захист прав людини за індивідуальними скаргами, однак мова йде про вирішення глобальних, найчастіше, міждержавних спорів щодо масового порушення прав і свобод людини.

Отже, здобувачам в процесі вивчення даної теми необхідно детально ознайомитися з історією створення Суду, його структурою, кадровим складом, керівництвом, повноваженнями, а також проаналізувати практику прийняття рішень Судом.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 5 (2 ГОД.).

Питання для обговорення:

1. Міжнародний Суд ООН: поняття і загальна характеристика.
2. Історичні причини та передумови створення Міжнародного Суду ООН.
3. Основні функції та повноваження, котрі виконує Міжнародний Суд ООН.
4. Ключові засади судочинства Міжнародного Суду ООН і справи, котрі вирішує Суд відповідно до своєї компетенції.
5. Структура і склад Міжнародного Суду ООН та порядок його діяльності.
6. Керівництво Міжнародного Суду ООН: порядок формування і повноваження.
7. Практика захисту порушених прав Міжнародним Судом ООН: загальна характеристика та яскраві приклади.
8. Практика Міжнародного Суду ООН щодо України.

Контрольні питання:

1. Що таке Міжнародний Суд ООН?
2. Що слугувало історичними причинами та передумовами для створення Міжнародного Суду ООН?
3. Яка головна мета діяльності Міжнародного Суду ООН?
4. Які функції виконує Міжнародний Суд ООН?

5. Якими повноваженнями наділений Міжнародний Суд ООН?
6. Яка процедура звернення до Міжнародного Суду ООН?
7. Які рішення приймає Міжнародний Суд ООН?
8. Який склад і структура Міжнародного Суду ООН?
9. Наведіть історичну практику прийняття рішень Міжнародним Судом ООН щодо тих чи інших держав або посадових осіб?
10. Які найвідоміші справи Міжнародного Суду ООН щодо України Вам відомі?

Термінологічне завдання: суд, Міжнародний Суд ООН, міжнародний судовий захист, міждержавні спори, повноваження суду, склад суду, практика суду.

Практичне завдання:

1. Віднайдіть рішення Міжнародного Суду ООН щодо України. На їх основі охарактеризуйте перспективи притягнення до відповідальності Російської Федерації та її керівництва за злочини, скоєні проти України та її громадян.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>

6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поводження та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: [//zakon.nau.ua/doc/](http://zakon.nau.ua/doc/)
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL :
[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL:
[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%D0%9C%D0%97%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL:
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf

28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло Інеса Анатоліївна. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 6. Рада ООН з прав людини

Рада ООН з прав людини була створена у 2006 році на основі діючої з 1946 року Комісії ООН з прав людини. Вона складається з 47 держав-представників, які обираються через Генеральну Асамблею шляхом прямого таємного голосування за принципом географічного розподілу.

Головна мета Ради з прав людини – це міжнародний захист та плекання поваги до громадянських, політичних, економічних, соціальних та культурних прав людини, незалежно від раси, статі, мови чи релігії, на основі принципів універсальності, об'єктивності, співробітництва, як це передбачено в Статуті

ООН.

Під час вивчення теми здобувачам необхідно з'ясувати, яким чином Рада ООН з прав людини була створена, що стало причинами, які функції вона виконує зараз, хто входить до цієї Ради, які механізми захисту та охорони прав людини застосує Рада у своїй діяльності тощо.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 6 (2 ГОД.).

Питання для обговорення:

1. Рада ООН з прав людини: загальна характеристика.
2. Історичні передумови та причини створення Ради ООН з прав людини.
3. Структура і склад Ради ООН з прав людини. Функції, котрі виконує Рада ООН з прав людини.
4. Компетенція Ради ООН з прав людини.
5. Керівництво Ради ООН з прав людини.
6. Процедури захисту прав людини Радою ООН з прав людини. Практика захисту прав людини Радою ООН з прав людини.
7. Співпраця України з Радою ООН з прав людини.

Контрольні питання:

1. Що таке Рада ООН з прав людини?
2. Чий правонаступником стала Рада ООН з прав людини і чому?
3. Яка історія створення Ради ООН з прав людини?
4. Яка структура і склад Ради ООН з прав людини?
5. В чому полягають функції та повноваження, котрі виконує Рада ООН з прав людини.
6. Хто очолює Раду ООН з прав людини?
7. Якими механізмами захисту прав людини оперує Рада ООН з прав людини?
8. Яким чином Україна співпрацює з Радою ООН з прав людини?

Термінологічне завдання: права людини, захист прав людини, Рада ООН з прав людини, міжнародний механізм захисту прав людини.

Методичне завдання:

1. Проаналізуйте резолюцію Ради ООН з прав людини «Ситуація з правами людини в Україні внаслідок російської агресії» та висловіть свою позицію щодо положень даної резолюції.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. European Journal of Sustainable Development (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведження та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.

10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б, Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f>

- [%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf](#)
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL:
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL:
www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL :

http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf

32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241
25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 7. Європейський суд з прав людини: структура, організація діяльності та повноваження

Міжнародна практика виробила декілька способів контролю за дотриманням міжнародних стандартів в галузі прав людини. По-перше, механізм міждержавного контролю і нагляду, який полягає в тому, що держава, яка підписала міжнародний документ в галузі прав людини, створює орган, який періодично вимагає від держав-учасниць звітів та надає їм рекомендації. Цей механізм називається політичним і його використання є неможливим щодо приватних осіб.

По-друге, механізм контролю за дотриманням прав людини, заснований на розгляді індивідуальних звернень приватних осіб. Так, процедура індивідуального звернення до міжнародно-правового інституту передбачено Європейською Конвенцією про захист прав та основних свобод людини, а саме Європейського Суду з прав людини – спеціального судового органу, який здійснює міжнародний захист прав людини.

Спершу, система захисту прав, передбачена Конвенцією, мала двоступеневу структуру: Європейська комісія з прав людини та Європейський суд з прав людини. Однак така структура системи захисту прав людини виявилася надто неоперативною і Протоколом № 11 було докорінно змінено цю систему – утворено новий Європейський суд з прав людини, який функціонує вже на постійній основі. Тому при підготовці до семінарського заняття необхідно детально ознайомитися із Протоколом № 11, а також звернути увагу на новели

Протоколу № 14, якими передбачено зміни в процедурі розгляду індивідуальних заяв.

При вивченні питання юрисдикції Європейського суду, перш за все, потрібно звернути увагу на визначення субсидіарності компетенції ЄСПЛ, складові цього поняття, дослідити види юрисдикцій та проаналізувати винятки із загальних правил щодо компетенції Суду.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 7-8 (4 год.)

Питання для обговорення:

Заняття 1:

1. Історичні передумови створення Європейського суду з прав людини.
2. Порядок формування Європейського суду з прав людини. Регламент Європейського суду.
3. Структура Європейського суду з прав людини. Повноваження органів ЄСПЛ.
4. Компетенція Європейського суду з прав людини. Субсидіарний характер компетенції ЄСПЛ.
5. Види компетенції ЄСПЛ. Часовий критерій компетенції Суду. Територіальна юрисдикція Суду. Предметний критерій юрисдикції Суду. Компетенція за колом суб'єктів.

Заняття 2:

1. Суб'єкти звернення до Європейського суду з прав людини та їх правові гарантії.
2. Умови та порядок подання заяви до розгляду у Європейському суді з прав людини: форма заяви, терміни її подачі до Канцелярії Суду, реєстрація заяви Канцелярією Суду.
3. Критерії прийнятності заяви до розгляду у Європейському суді з прав людини.
4. Порядок розгляду заяви Європейським судом з прав людини.
5. Прийняття рішення Європейським судом з прав людини. Види рішень ЄСПЛ.
6. Особливості виконання рішень Європейського суду з прав людини та контролю за їх виконанням.

Контрольні питання:

1. Які системи захисту прав людини на європейському континенті Ви можете назвати?
2. Які етапи розвитку конвенційної системи захисту прав людини?

3. Якими повноваженнями наділений Європейський Суд з прав людини?
4. Якими принципами визначається співвідношення Конвенції та національних правових систем?
5. Виберіть із нижче перелічених спори, що не розглядаються Європейським Судом:
 - а) податкові спори;
 - б) спори про військовий обов'язок;
 - в) спори про виплату державою компенсації шкоди внаслідок стихійного лиха.
6. Що означає субсидіарний характер компетенції ЄСПЛ?
7. Які функції виконує Велика Палата Європейського Суду? Пленум Суду? Бюро? Канцелярія?
11. Хто є суб'єктами звернення в Європейський суд з прав людини?
12. Які вимоги визначені Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод щодо оформлення заяв до Європейського суду з прав людини?
13. Визначте поняття «прийнятність заяв» до Європейського суду з прав людини. Як співвідноситься це поняття з національною практикою?
14. Чим відрізняється рішення про прийнятність заяви від судового рішення Суду?
15. З якого моменту обчислюється 6-місячний (4-місячний) строк для звернення в Європейський суд?
16. Дайте характеристику поняття «ефективність національних засобів правового захисту».
17. Винятки з правила використання національних засобів захисту, юрисдикційних критеріїв прийнятності.

Термінологічне завдання: система міжнародного захисту прав людини, європейський механізм захисту прав людини, Пленум ЄСПЛ, секція, палата, Велика палата, канцелярія ЄСПЛ, компетенція, повноваження, юрисдикція, субсидіарний характер юрисдикції ЄСПЛ, пілотне рішення, Комітет Міністрів Ради Європи.

Методичне завдання.

1. Складіть схему структурних одиниць ЄСПЛ з визначенням їх повноважень.

Практичне завдання:

1. Заявниками є громадяни Болгарії – Гінка Дімітрова Ангелова та її син

Мітко Дімітров. Заявниця є матір'ю убитого Ангеля Дімітрова, заявник – його братом. Увечері 18 квітня 1996 року у містечку Шумені на Ангеля Дімітрова напали сім підлітків. Вони його тяжко побили, а один з кривдників завдав потерпілому кілька ножових поранень. За якийсь час того самого дня Дімітрова доправили до лікарні. Наступного ранку він помер.

Нападники були затримані поліцією ще у день інциденту. Їх допитали. Зрештою проти них усіх були висунені звинувачення у хуліганстві. Особу, котра завдала ножових поранень Дімітрову, Г.М.Г., було звинувачено у вбивстві, яке було спровоковане актом хуліганства (двоє інших обвинувачених дали свідчення про те, що власне Г.М.Г. був тим, хто завдавав ножові удари потерпілому). Один з учасників інциденту, Д.К., повідомив слідчих, що він та ті, хто були з ним, напали на Ангеля Дімітрова зокрема тому, що той був ромом за національністю. Отож, їх напад був зумовлений расовими упередженнями.

У справі було проведено судово-медичну експертизу – розтин тіла померлого Нею було встановлено, що Дімітрову завдали три ножових поранення у стегно і два у живіт. Також експертом було вказано на наявність синців на обличчі та на потилиці. Завдяки проведеному судово-медичному дослідженню було зроблено висновок, що причиною смерті Дімітрова був внутрішній крововилив, який стався внаслідок розриву стегнової артерії.

У травні 1996 року чотирьох учасників нападу було звинувачено у хуліганстві, що супроводжувалося особливим цинізмом та зухвалістю.

У червні 1996 року слідчі прокуратури дійшли висновку, що у справі було нестачею доказів, які вказували б на те, що саме Г.М.Г. завдав Дімітрову ножових поранень. Тому вони зняли з Г.М.Г. попередні звинувачення і звільнили його з-під варти. Згодом проти Г.М.Г. було висунуто ті самі звинувачення, що й проти інших чотирьох нападників. А за кілька днів обвинувачені у цій справі Н.Р. та С.Х. були звинувачені ще й дачі неправдивих показів стосовно участі Г.М.Г. у нападі.

Наприкінці червня 1996 року одного з нападників (не Г.М.Г.) було звинувачено у вбивстві з необережності. Втім він відмовився визнати свою вину.

Кілька разів заявники робили спроби отримати інформацію про рух справи. Однак жодного разу їм не вдалося дістати належну відповідь. Втім, одного разу адвоката заявників таки було допущено до ознайомлення з матеріалами справи.

У жовтні 1999 року заявники звернулися з клопотанням про визнання їх цивільними позивачами у кримінальному процесі. А в грудні 1999 року вони подали скаргу на тривалість провадження у справі. Однак матеріали справи свідчать про те, що заявникам не було надано жодної відповіді ні на їх клопотання, ні на їхню скаргу.

Слідчі провели низку очних ставок між обвинуваченими із точним протоколюванням ходу проведення цих слідчих дій.

Тільки у квітні 2000 року п. Гінку Дімітрову було визнано цивільним позивачем у кримінальній справі, порушеній за фактом смерті її сина.

У червні 2001 року слідчий, відповідальний за розслідування цієї справи, дійшов висновку про те, що справа готова для передачі до суду. Відтак він надіслав зібрані матеріали до регіонального відділу прокуратури. Відтоді рух справи зупинився на чотири наступні роки.

У березні 2005 року з усіх нападників було знято обвинувачення у хуліганстві на підставі спливу строку давності притягнення до кримінальної відповідальності. Такий нетривалий строк прокуратура застосувала з огляду на те, що обвинувачені не були повнолітніми на час вчинення правопорушення. Зважаючи на зібрані докази та на результати проведених у справі слідчих експериментів, з другого нападника було знято також звинувачення у ненавмисному вбивстві. Втім справу було повернуто на додаткове розслідування стосовно Г.М.Г. із вказівкою на необхідність висунення проти нього звинувачення у вбивстві, яке було зумовлено актом хуліганства. Лише проти одного учасника інциденту було збережено звинувачення в хуліганстві, оскільки на час вчинення правопорушення він був повнолітнім.

У квітні 2005 року заявники та три сестри убитого знову звернулися з клопотанням про визнання їх цивільними позивачами у кримінальній справі. Вони також подали позов про компенсацію їм моральної шкоди.

У травні 2005 року адвоката заявників було повідомлено про те, що Міністерство юстиції звернулось до прокуратури із запитом про отримання матеріалів відповідної кримінальної справи для ознайомлення. Також у згаданому листі зазначалося, що запит Міністерства було виконано.

Після цього до Суду не надходило жодної додаткової інформації про подальший рух справи.

Прочитавши практичну ситуацію, вкажіть статті Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, які порушені. Відповідь обґрунтуйте.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. European Journal of Sustainable Development (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності:

- зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
 5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
 6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
 7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: [//zakon.nau.ua/doc/](http://zakon.nau.ua/doc/)
 8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
 9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
 10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
 11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
 12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
 13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
 14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and

- European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021.
Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
 16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
 17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
 18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
 19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
 20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
 21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
 22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
 23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
 24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
 25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
 26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21ST

N=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\$

27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

Тема 8. Додаткові міжнародні та європейські правозахисні організації та

установи

Окрім тих органів, установ, організацій, котрі покликані здійснювати загальну охорону і захист прав і свобод людини згідно з міжнародними договорами, у світі існує ще насправду багато суб'єктів, котрі здійснюють цей захист, маючи більш вузьку спеціалізацію. Це зумовлено специфікою порушень тих чи інших окремих прав людини і специфікою відповідальності за такі порушення.

В межах даної теми здобувачі матимуть нагоду ознайомитися зі спеціалізованими міжнародними суб'єктами охорони і захисту окремих категорій прав і свобод людини.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 9 (2 ГОД.).

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика і значення допоміжних міжнародних установ та організацій із захисту окремих прав людини.
2. Міжнародна організація праці як спеціалізована правозахисна установа ООН: загальна характеристика.
3. Історичні передумови і причини створення Міжнародної організації праці.
4. Структура і склад Міжнародної організації праці. Функції та повноваження Міжнародної організації праці.
5. Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО): загальна характеристика.
6. Історичні передумови і причини створення ЮНЕСКО.
7. Структура і склад ЮНЕСКО. Функції та повноваження ЮНЕСКО.
8. Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи: загальна характеристика, функції, склад та повноваження.
9. Європейський Комітет з запобігання катуванням та нелюдському чи принизливому поводженню або покаранню: загальна характеристика, функції, склад і повноваження.

Контрольні питання:

1. Які додаткові організації захисту прав людини на міжнародному та європейському рівнях Ви можете назвати?
2. Що таке Міжнародна організація праці?
3. Якими повноваженнями і функціями наділена Міжнародна організація

праці?

4. Яка структура і склад Міжнародної організації праці?
5. Що таке ЮНЕСКО?
6. Які функції та повноваження виконує ЮНЕСКО?
7. Який склад і структура ЮНЕСКО?
8. Що таке Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи?
9. Який склад і повноваження має Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи?
10. Які функції виконує Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи?

Термінологічне завдання: міжнародний захист прав людини, європейський захист прав людини, ЮНЕСКО, Міжнародна організація праці, Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>

6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поводження та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: [//zakon.nau.ua/doc/](http://zakon.nau.ua/doc/)
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL :
[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL:
[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL:
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf

28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Модуль 1. Правові основи міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини

ТЕМА № 2. Статут ООН і Загальна декларація прав людини як основа забезпечення захисту прав людини на міжнародному рівні

Статут ООН і Загальна декларація прав людини – це ті нормативно-правові акти міжнародного рівня і значення, котрі служать вже декілька десятків років основою гарантування і захисту ключових прав і свобод людини і громадянина. Саме тому в межах даної теми здобувачам необхідно детально проаналізувати ці два документи, визначити причини та передумови їх створення, їх глобальне значення для світового співтовариства. Також, досліджуючи норми цих нормативно-правових актів, потрібно встановити, які саме права закріплені у них і які, власне, міжнародні механізми захисту прав

людини ними передбачені, а також проаналізувати роботу цих механізмів на світовій практиці.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 1 (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Роль і значення Статуту ООН для міжнародного захисту прав людини.
2. Історичні причини та передумови створення і підписання Статуту ООН.
3. Структура і зміст Статуту ООН.
4. Порушення Статуту ООН: світова практика і наслідки.
5. Загальна декларація прав людини: характеристика і значення.
6. Історія створення і підписання Загальної декларації прав людини.
7. Структура і зміст Загальної декларації прав людини.
8. Порушення Загальної декларації прав людини: відповідальність та наслідки.

Контрольні питання:

14. Яке значення для міжнародного захисту прав людини має Статут ООН?
15. Що стало передумовами створення і підписання Статуту ООН?
16. Які позитивні наслідки прийняття Статуту ООН можна виділити?
17. Яка структура Статуту ООН?
18. Що є основним змістом Статуту ООН як нормативно-правового акта?
19. Які найяскравіші випадки порушення Статуту ООН Вам відомі?
20. Які наслідки передбачені за порушення норм Статуту ООН?
21. Що таке Загальна декларація прав людини?
22. Яке значення для міжнародного захисту прав людини має Загальна декларація прав людини?
23. Що стало передумовами та причинами створення і підписання Загальної декларації прав людини?
24. Яка структура Загальної декларації прав людини?
25. Який основний зміст Загальної декларації прав людини?
26. Які передбачені наслідки порушення норм Загальної декларації прав людини?

Термінологічне завдання: міжнародний захист прав людини, ООН, Статут ООН, Загальна декларація прав людини.

Методичне завдання:

1. Порівняйте зміст Статуту ООН і Загальної декларації прав людини за змістом. В чому між ними різниця і чим вони доповнюють одне одного?

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б, Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%B D%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20-->

%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf

24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р.
URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524

- 34.Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241
25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
- 35.Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 4. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як базового європейського нормативно-правового акту в галузі прав людини

Міжнародні договори в галузі прав людини не встановлюють обов'язки у відносинах між державами, а визначають єдині стандарти співвідношення повноважень держав, з одного боку, а з іншого – єдині стандарти прав і свобод приватних осіб.

Принциповою відмінністю Європейської конвенції від інших міжнародних договорів є те, що ця **Конвенція** не лише встановила певний перелік прав і свобод особи, як це зроблено в Загальній декларації прав людини, але й створила спеціальні установи, що отримали повноваження здійснювати судовий (Європейський суд з прав людини) та квазісудовий (Комітет Міністрів Ради Європи) контроль за дотриманням її положень і розглядати скарги приватних осіб проти держав.

Вивчаючи питання застосування основних положень Європейської Конвенції, здобувачам необхідно звернути увагу на тлумачення її норм, відображених в прецедентах Європейського суду. Практикою Європейського суду з прав людини вироблено чимало специфічних принципів тлумачення норм конвенції, що дає змогу в повній мірі зрозуміти суть того чи іншого права, що захищається цим міжнародним договором.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2 (2 год.)

Питання для обговорення:

- 12.Історія прийняття Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
- 13.Структура та зміст Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

14. Поняття та класифікація норм Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини. Відмінність Конвенції від інших договорів в галузі прав людини.
15. Загальна характеристика Протоколів до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
5. Поняття тлумачення права та принципи інтерпретації Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод:
- а) принцип ефективного й динамічного тлумачення;
 - б) принцип забезпечення правової визначеності (принцип дотримання прецеденту);
 - в) принцип пропорційності та забезпечення рівноваги інтересів;
 - г) принцип забезпечення певної свободи національного розсуду;
 - д) принцип автономного тлумачення;
 - е) принцип врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права;
 - є) принцип забезпечення мінімальних гарантій прав і свобод людини.

Контрольні питання:

1. Коли була заснована Рада Європи? Які передумови сприяли створенню даної міжнародної організації?
2. Коли прийнята Конвенція про захист прав та основних свобод людини?
3. Назвіть структурні елементи Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
4. Характеристика обмежень прав і свобод, що допускаються Конвенцією.
5. В чому суть принципу врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права?
6. За яких умов можуть бути застосовані обмеження на права, визначені Конвенцією про захист прав та основних свобод людини?
7. Як співвідносяться між собою принцип автономного тлумачення та принцип врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права?
8. Назвіть та охарактеризуйте автономні поняття, що вироблені Європейським судом з прав людини.
9. За яких умов ЄСПЛ може відійти від принципу забезпечення правової визначеності?
10. Яка юридична природа та значення Преамбули до Конвенції?
11. Який статус має Конвенція в Україні?

Термінологічне завдання: гарантованість прав і свобод, права людини, юридичне закріплення прав, міжнародні стандарти прав людини, тлумачення міжнародного договору, імплементація.

Методичне завдання:

1. Здійсніть порівняльний аналіз прав людини, що містяться у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Конституції України.
2. Віднайдіть у Конвенції і протоколах до неї та выпишіть матеріальні, організаційні та процесуальні норми.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: [//zakon.nau.ua/doc/](http://zakon.nau.ua/doc/)
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284

9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL:

- https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL:
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL:
www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL :

http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf

32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241
25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

Модуль 2. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини

ТЕМА № 6. Рада ООН з прав людини

Рада ООН з прав людини була створена у 2006 році на основі діючої з 1946 року Комісії ООН з прав людини. Вона складається з 47 держав-представників, які обираються через Генеральну Асамблею шляхом прямого таємного голосування за принципом географічного розподілу.

Головна мета Ради з прав людини – це міжнародний захист та плекання поваги до громадянських, політичних, економічних, соціальних та культурних прав людини, незалежно від раси, статі, мови чи релігії, на основі принципів універсальності, об'єктивності, співробітництва, як це передбачено в Статуті ООН.

Під час вивчення теми здобувачам необхідно з'ясувати, яким чином Рада ООН з прав людини була створена, що стало причинами, які функції вона виконує зараз, хто входить до цієї Ради, які механізми захисту та охорони прав людини застосує Рада у своїй діяльності тощо.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3 (2 ГОД.).

Питання для обговорення:

8. Рада ООН з прав людини: загальна характеристика.

9. Історичні передумови та причини створення Ради ООН з прав людини.
10. Структура і склад Ради ООН з прав людини. Функції, котрі виконує Рада ООН з прав людини.
11. Компетенція Ради ООН з прав людини.
12. Керівництво Ради ООН з прав людини.
13. Процедури захисту прав людини Радою ООН з прав людини. Практика захисту прав людини Радою ООН з прав людини.
14. Співпраця України з Радою ООН з прав людини.

Контрольні питання:

9. Що таке Рада ООН з прав людини?
10. Чиїм правонаступником стала Рада ООН з прав людини і чому?
11. Яка історія створення Ради ООН з прав людини?
12. Яка структура і склад Ради ООН з прав людини?
13. В чому полягають функції та повноваження, котрі виконує Рада ООН з прав людини.
14. Хто очолює Раду ООН з прав людини?
15. Якими механізмами захисту прав людини оперує Рада ООН з прав людини?
16. Яким чином Україна співпрацює з Радою ООН з прав людини?

Термінологічне завдання: права людини, захист прав людини, Рада ООН з прав людини, міжнародний механізм захисту прав людини.

Методичне завдання:

1. Проаналізуйте резолюцію Ради ООН з прав людини «Ситуація з правами людини в Україні внаслідок російської агресії» та висловіть свою позицію щодо положень даної резолюції.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. European Journal of Sustainable Development (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19

2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б, Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>

14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_

26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unic/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unic/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська

ТЕМА № 7. Європейський суд з прав людини: структура, організація діяльності та повноваження

Міжнародна практика виробила декілька способів контролю за дотриманням міжнародних стандартів в галузі прав людини. По-перше, механізм міждержавного контролю і нагляду, який полягає в тому, що держава, яка підписала міжнародний документ в галузі прав людини, створює орган, який періодично вимагає від держав-учасниць звітів та надає їм рекомендації. Цей механізм називається політичним і його використання є неможливим щодо приватних осіб.

По-друге, механізм контролю за дотриманням прав людини, заснований на розгляді індивідуальних звернень приватних осіб. Так, процедура індивідуального звернення до міжнародно-правового інституту передбачено Європейською Конвенцією про захист прав та основних свобод людини, а саме Європейського Суду з прав людини – спеціального судового органу, який здійснює міжнародний захист прав людини.

Спершу, система захисту прав, передбачена Конвенцією, мала двоступеневу структуру: Європейська комісія з прав людини та Європейський суд з прав людини. Однак така структура системи захисту прав людини виявилася надто неоперативною і Протоколом № 11 було докорінно змінено цю систему – утворено новий Європейський суд з прав людини, який функціонує вже на постійній основі. Тому при підготовці до семінарського заняття необхідно детально ознайомитися із Протоколом № 11, а також звернути увагу на новели Протоколу № 14, якими передбачено зміни в процедурі розгляду індивідуальних заяв.

При вивченні питання юрисдикції Європейського суду, перш за все, потрібно звернути увагу на визначення субсидіарності компетенції ЄСПЛ, складові цього поняття, дослідити види юрисдикцій та проаналізувати винятки із загальних правил щодо компетенції Суду.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 4 (2 год.)

Питання для обговорення:

Заняття 1:

1. Історичні передумови створення Європейського суду з прав людини.
2. Порядок формування Європейського суду з прав людини. Регламент Європейського суду.

3. Структура Європейського суду з прав людини. Повноваження органів ЄСПЛ.

4. Компетенція Європейського суду з прав людини. Субсидіарний характер компетенції ЄСПЛ.

5. Види компетенції ЄСПЛ. Часовий критерій компетенції Суду. Територіальна юрисдикція Суду. Предметний критерій юрисдикції Суду. Компетенція за колом суб'єктів.

Контрольні питання:

1. Які системи захисту прав людини на європейському континенті Ви можете назвати?

2. Які етапи розвитку конвенційної системи захисту прав людини?

3. Якими повноваженнями наділений Європейський Суд з прав людини?

4. Якими принципами визначається співвідношення Конвенції та національних правових систем?

5. Виберіть із нижче перелічених спори, що не розглядаються Європейським Судом:

а) податкові спори;

б) спори про військовий обов'язок;

в) спори про виплату державою компенсації шкоди внаслідок стихійного лиха.

6. Що означає субсидіарний характер компетенції ЄСПЛ?

7. Які функції виконує Велика Палата Європейського Суду? Пленум Суду? Бюро? Канцелярії?

18. Хто є суб'єктами звернення в Європейський суд з прав людини?

19. Які вимоги визначені Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод щодо оформлення заяв до Європейського суду з прав людини?

20. Визначте поняття «прийнятність заяв» до Європейського суду з прав людини. Як співвідноситься це поняття з національною практикою?

21. Чим відрізняється рішення про прийнятність заяви від судового рішення Суду?

22. З якого моменту обчислюється 6-місячний (4-місячний) строк для звернення в Європейський суд?

23. Дайте характеристику поняття «ефективність національних засобів правового захисту».

24. Винятки з правила використання національних засобів захисту, юрисдикційних критеріїв прийнятності.

Термінологічне завдання: система міжнародного захисту прав людини,

європейський механізм захисту прав людини, Пленум ЄСПЛ, секція, палата, Велика палата, канцелярія ЄСПЛ, компетенція, повноваження, юрисдикція, субсидіарний характер юрисдикції ЄСПЛ, пілотне рішення, Комітет Міністрів Ради Європи.

Методичне завдання.

2. Складіть схему структурних одиниць ЄСПЛ з визначенням їх повноважень.

Практичне завдання:

1. Заявниками є громадяни Болгарії – Гінка Дімітрова Ангелова та її син Мітко Дімітров. Заявниця є матір'ю убитого Ангеля Дімітрова, заявник – його братом. Увечері 18 квітня 1996 року у містечку Шумені на Ангеля Дімітрова напали сім підлітків. Вони його тяжко побили, а один з кривдників завдав потерпілому кілька ножових поранень. За якийсь час того самого дня Дімітрова доправили до лікарні. Наступного ранку він помер.

Нападники були затримані поліцією ще у день інциденту. Їх допитали. Зрештою проти них усіх були висунені звинувачення у хуліганстві. Особу, котра завдала ножових поранень Дімітрову, Г.М.Г., було звинувачено у вбивстві, яке було спровоковане актом хуліганства (двоє інших обвинувачених дали свідчення про те, що власне Г.М.Г. був тим, хто завдавав ножові удари потерпілому). Один з учасників інциденту, Д.К., повідомив слідчих, що він та ті, хто були з ним, напали на Ангеля Дімітрова зокрема тому, що той був ромом за національністю. Отож, їх напад був зумовлений расовими упередженнями.

У справі було проведено судово-медичну експертизу – розтин тіла померлого Нею було встановлено, що Дімітрову завдали три ножових поранення у стегно і два у живіт. Також експертом було вказано на наявність синців на обличчі та на потилиці. Завдяки проведеному судово-медичному дослідженню було зроблено висновок, що причиною смерті Дімітрова був внутрішній крововилив, який стався внаслідок розриву стегнової артерії.

У травні 1996 року чотирьох учасників нападу було звинувачено у хуліганстві, що супроводжувалося особливим цинізмом та зухвалістю.

У червні 1996 року слідчі прокуратури дійшли висновку, що у справі було недостатньо доказів, які вказували б на те, що саме Г.М.Г. завдав Дімітрову ножових поранень. Тому вони зняли з Г.М.Г. попередні звинувачення і звільнили його з-під варти. Згодом проти Г.М.Г. було висунуто ті самі звинувачення, що й проти інших чотирьох нападників. А за кілька днів обвинувачені у цій справі Н.Р. та С.Х. були звинувачені ще й дачі неправдивих показів стосовно участі Г.М.Г. у нападі.

Наприкінці червня 1996 року одного з нападників (не Г.М.Г.) було

звинувачено у вбивстві з необережності. Втім він відмовився визнати свою вину.

Кілька разів заявники робили спроби отримати інформацію про рух справи. Однак жодного разу їм не вдалося дістати належну відповідь. Втім, одного разу адвоката заявників таки було допущено до ознайомлення з матеріалами справи.

У жовтні 1999 року заявники звернулися з клопотанням про визнання їх цивільними позивачами у кримінальному процесі. А в грудні 1999 року вони подали скаргу на тривалість провадження у справі. Однак матеріали справи свідчать про те, що заявникам не було надано жодної відповіді ні на їх клопотання, ні на їхню скаргу.

Слідчі провели низку очних ставок між обвинуваченими із точним протоколюванням ходу проведення цих слідчих дій.

Тільки у квітні 2000 року п. Гінку Дімітрову було визнано цивільним позивачем у кримінальній справі, порушеній за фактом смерті її сина.

У червні 2001 року слідчий, відповідальний за розслідування цієї справи, дійшов висновку про те, що справа готова для передачі до суду. Відтак він надіслав зібрані матеріали до регіонального відділу прокуратури. Відтоді рух справи зупинився на чотири наступні роки.

У березні 2005 року з усіх нападників було знято обвинувачення у хуліганстві на підставі спливу строку давності притягнення до кримінальної відповідальності. Такий нетривалий строк прокуратура застосувала з огляду на те, що обвинувачені не були повнолітніми на час вчинення правопорушення. Зважаючи на зібрані докази та на результати проведених у справі слідчих експериментів, з другого нападника було знято також звинувачення у ненавмисному вбивстві. Втім справу було повернуто на додаткове розслідування стосовно Г.М.Г. із вказівкою на необхідність висунення проти нього звинувачення у вбивстві, яке було зумовлено актом хуліганства. Лише проти одного учасника інциденту було збережено звинувачення в хуліганстві, оскільки на час вчинення правопорушення він був повнолітнім.

У квітні 2005 року заявники та три сестри убитого знову звернулися з клопотанням про визнання їх цивільними позивачами у кримінальній справі. Вони також подали позов про компенсацію їм моральної шкоди.

У травні 2005 року адвоката заявників було повідомлено про те, що Міністерство юстиції звернулось до прокуратури із запитом про отримання матеріалів відповідної кримінальної справи для ознайомлення. Також у згаданому листі зазначалося, що запит Міністерства було виконано.

Після цього до Суду не надходило жодної додаткової інформації про подальший рух справи.

Прочитавши практичну ситуацію, вкажіть статті Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, які порушені. Відповідь обґрунтуйте.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б, Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%B D%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20-->

%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf

24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р.
URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524

- 34.Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241
25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
- 35.Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf